

מנה בדת

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגאון רבי נתן צבי בן רבי אליהו מאיר פינקל זצוק"ל
הערוך והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 381 פרשת לך לך תש"פ

נדה טז-כב

בספר בן סירה שלושה שנאתי וארבעה לא אהבתי שר הרגיל בבתי משתאות, ויש אומרים שר נרגן שמרבה דברים, ומי שמלמד בחוצות קריה, ומי שאוחז באמה ומשתין מים, ומי שנכנס לבית חבירו פתאום ואמר ר' יוחנן אפילו לביתו, ורשב"י אמר שד' דברים הקב"ה שונאן ואני איני אוהבין מי שנכנס לביתו פתאום וק"ו לבית חבירו, ומי שאוחז באמה ומשתין מים,

דף יז ומי שמשתין מים ערום לפני מטתו והמשמש מטתו לפני כל חי, ורב יהודה שאל את שמואל אם אסור גם בפני עכברים אמר לו שאין איסור אלא כמו בית פלוני שמשמשים בפני עבדיהם ושפחותיהם, והם התירו לעצמם שהם דרשו בפסוק שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור.

רבה בר רב הונא היה מקרקש בפעמוני הכלה כשרצה לשמש שידעו ללכת משם, אביי היה מקפיד לגרש את הזבובים, ורבא היה מגרש את היתושים.

רשב"י אומר שחמשה דברים העושה אותם מתחייב בנפשו ודמו בראשו מי שאוכל שום קלוף ובצל קלוף וביצה קלופה וכן השותה משקים מזוגים שעבר עליהם הלילה, וכן הלך בבית הקברות והנוטל צפרניו וזורקם לרה"ר והמקזיז דם ואח"כ הוא משמש מטתו.

שום קלוף הוא סכנה גם במונה בסל צרור וחתום כיון שרוח רעה שורה עליו, ודוקא כשלא שיר בו את עיקרו או קליפתו אך אם השאיר אתה עיקרו או קליפתו אין בו סכנה.

רב יהודה אמר שמואל שמשקים מזוגים שעבר עליהם הלילה זה סכנה רק בלנו בכלי מתכות ורב פפא אומר שאם לנו בכלי נתר זה ככלי מתכות וכך אמר ר' יוחנן שהסכנה היא בלנו בכלי מתכות וכלי נתר הם ככלי מתכות.

הלך בבית הקברות כדי שתשרה בו רוח רעה שלפעמים היא מסכנת אותו.

הנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר הוא סכנה שתעבור עליהם אשה מעוברת והיא תפיל את העובר, ודוקא כשנטל צפרניו במספרים ודוקא בנטל מידי ורגליו ולא גזז משהו אחריהם אך אם גזז משהו אחריהם אין בו סכנה, אך אינו נכון ובכל מקרה יש לחשוש בזריקת צפרנים, ושנו בכרייתא שנאמרו בצפרנים ג' דברים: השורפן חסיד והקוברם צדיק והזורקן רשע.

שנו בכרייתא שהמקזיז דם ומשמש אח"כ יהיו לו בנים חלשים ואם הבעל והאשה הקיזו ושמשו יולדו להם בנים בעלי ראתן שנכנס להם שרץ במוחם, ורב אמר שהסכנה היא אם לא טעם משהו בינתים אך אם טעם משהו בינתים אין סכנה בכך.

רב חסדא אומר שלא ישמש ביום שנאמר ואהבת לרעך כמוך ומבאר אביי שמא יראה בה דבר מגונה והיא תתגנה עליו, ורב הונא אומר שישראל קדושים שאינם משמשים ביום ורבא אומר שבבית אפל מותר ולת"י שהוא יודע להצניע עצמו מותר אם הוא מאפיל בטליתו, ויש להקשות ממה ששנינו שלב"ש ישמש לאור הנר ויש לפרש שהיא תבדוק לאור הנר, ועוד יש להוכיח ממה ששנינו על המשנה אף שאמרו המשמש לאור הנר הוא מגונה יש לפרש שאמרו שהבודק לאור הנר הוא מגונה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאנשי בית מונבז עשו ג' דברים והזכירו אותם על כך לשבח שמשו מוטותיהם ביום ובדקו מיטותיהם בכותנה שהיא לבנה לגמרי ונהגו טומאה וטהרה בשלגים, ויש לפרש שהם בדקו את מיטותיהם ביום וכך מסתבר וטמא נאמר משמשים ממש מדוע מזכירים אותם לשבח על כך, אך יש לומר שהשבח הוא שהם משמשים ביום כדי שלא יתגנו בהם ע"י אונס שינה, ומה שכתוב שהם בודקים בכותנה הוא כדברי שמואל שבדקים את המטה רק בפקולין ובצמר נקי ורך, ואמר על כך רב שלכן הוא שמע בא"י שבערב שבת אמרו מי רוצה פקולים בשביל הלחם ולא הבנתי מה הם אומרים.

רבא אומר ששחקים של פשתן טובים לבדיקה, יש להקשות ששנו אצל בית מנשה שלא בודקים את המטה בעד אדום או שחור ולא בפשתן אלא בפקולים ובצמר נקי ורך, ויש לומר שפשתן אינו טוב אך בגד פשתן הוא טוב, ועוד יש לומר שגם בבית מנשה דברו על בגד פשתן אלא הם דברו על חדשים, ורבא דיבר על ישינים שהם לבנים יותר.

לענין טומאה וטהרה בשלג שנו ששלג אינו לא אוכל ולא משקם ואם חשב עליו לאכלה אינו מטמא טומאת אוכלים ואם חשב עליו למשקה הוא מטמא טומאת משקים אם נטמא מקצתו לא נטמא כולו אם נטהר מקצתו נטהר כולו, ולכאורה קשה מיניה וביה שכתוב שאם נטמא מקצתו לא נטמא כולו א"כ אין טומאה בכלול ואח"כ כתוב שנטהר מקצתו נטהר כולו א"כ יש טומאה בכלול, ומבאר אביי

דף טז מבארת הגמ' שאותה שפחה לא הפילה נפל אלא דבר כמו נפל ומה שכתוב לידע אם זכר או נקבה יש לפרש שהכהו בא להציץ אם היא הפילה נפל או רוח, ועל הצד שזה נפל הוא רצה לבדוק אם הוא היה זכר או נקבה, ועוד יש לומר שכיון שמצויים שם חולדה וברדלס ודאי הם גרוהו מיד.

שאלו את ר"נ אם הבדיקה בשעת הוסת היא מדאורייתא או מדרבנן, אמר להם שיש להוכיח ממה שאמר חברינו הונא בשם רב שאשה שיש לה וסת והגיע וסתה ולא בדקה ובסוף היא ראתה היא חוששת לטהרות שעשתה משעת וסתה וגם חוששת לטמאות מעת לעת מראייתה א"כ וסתות הם מדאורייתא, וללישנא בתרא דייק ר"נ שהיא חוששת רק אם ראתה ומשמע שאם היא לא ראתה היא לא חוששת לטהרות שעשתה בינתיים א"כ וסתות הם מדרבנן.

אשה שיש לה וסת ולא בדקה בשעת וסתה ואח"כ היא בדקה אמר רב שאם היא מצאה שהיא טהורה היא טהורה ואם היא טמאה היא טמאה, ושמואל אומר שגם אם מצאה שהיא טהורה היא טמאה שיש חזקה שהאורה בא בזמנו, ולכאורה הם נחלקו שרוב וסתות הם מדרבנן ולשמואל זה מדאורייתא, ור' זירא אומר שלכו"ע וסתות הם מדאורייתא ורב אמר שהיא טהורה רק אם בדקה עצמה מיד בשעת וסתה כשיעור וסת והיא לא ראתה, אך ר"נ בר יצחק סובר שרוב ושמואל נחלקו אם וסתות מדאורייתא או מדרבנן, ורב ששת אומר שנחלקו בזה תנאים ששנינו שר"א אומר שבהגיע וסתה ולא ראתה היא טמאה נדה ור' יהושע אומר שהיא תבדק אם היא רואה או לא, וכן נחלקו בזה ר"מ וחכמים שלר"מ היא טמאה נדה ולחכמים היא תבדק, ואביי מוכיח את זה מהמשנה ששנינו שר"מ אומר שאם היתה במחבא והגיע וסתה ולא בדקה היא טהורה שהחרדה מסלקת את הדמים ומשמע שרק בגלל החרדה היא טהורה וכלי חרדה היא טמאה גם אם לא ראתה שהוסתות הן מדאורייתא, ולכאורה נחלקו בזה גם התנאים ששנינו בכרייתא שלרשב"ג אם ראתה דם מחמת מכה גם בימי נדה היא טהורה ורבי אומר שאם יש לה וסת היא חוששת לוסתה ולכאורה נחלקו שלרשב"ג וסתות מדרבנן ולרבי הן מדאורייתא, ורבינא דוחה שלכו"ע וסתות הן מדרבנן ונחלקו אם הדם שבמקום המקור הוא טהור או טמא שלרשב"ג האשה טהורה והדם שבא דרך המקור הוא טמא ורבי אמר לו אם חושש אתה לוסת גם האשה טמאה ואם אינך חושש לוסת גם דם המקור טהור.

משנה לב"ש האשה צריכה שני עדים על כל תשמיש לפניו ולאחריו כדי לעין בהם למחרת או שהיא תשמש לאור הנר, ולב"ה מספיק לה שני עדים לכל הלילה. **אגרא עמוד ב** שנו בכרייתא שאף שאמרו שהמשמש לאור הנר זה מגונה אך אמרו ב"ש שאשה צריכה שני עדים לכל תשמיש או שהיא תשמש לאור הנר, ולב"ה די לה בשני עדים לכל הלילה ושנו על כך שאמרו ב"ש לב"ה לדבריהם יש לחשוש שמא היא ראתה טיפת דם כחרדל בכיאה ראשונה ואחר כך חיפתה אותו ש"ז בכיאה שניה, אמרו להם ב"ה לדבריהם יש לחשוש גם בכיאה ראשונה עצמה שהש"ז מחפה טיפת דם אמרו ב"ש אינו דומה נימוק פעם אחת לנימוק שתי פעמים, ושנו בכרייתא שר' יהושע אמר שהוא רואה את דברי ב"ש אמרו להם תלמידי הארכת עלינו אמר להם מוטב להאריך עליכם בעוה"ז כדי שתאריכו ימים לעוה"ב, ואמר ר' זירא שיש ללמוד מדברי כולם שבעל נפש לא יבעול וישנה בלי בדיקה ביניהם, אך רבא אומר שיכול לבעול ולשנות ור"ל למד את הפסוק של ר' יוחנן כמו שדרש ר' חנינא בר פפא שהמלאך הממונה על ההריון שמו לילה והוא נוטל טיפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפני רבונו של עולם טיפה זו מה תהא עליה גבור או חלש חכם או טפש עשיר או עני, והוא לא אומר רשע או צדיק כמו שאמר ר' חנינא שהכל בידי שמים חוקמיראת שמים כמו שכתוב מה ה' שואל ממך כי אם ליראה, ור' יוחנן למד גם לענין משמש ביום כי לא כתוב גבר הורה אלא הורה גבר ללמד שרק הלילה ניתן להריון ולא הימים, ור' יוחנן למד מהפסוק בזה דרכיו ימות ור"ל למד את הפסוק של ר' יוחנן כמו שדרש ר' חנינא בר פפא שהמלאך הממונה על ההריון שמו לילה והוא נוטל טיפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפני רבונו של עולם טיפה זו מה תהא עליה גבור או חלש חכם או טפש עשיר או עני, והוא לא אומר רשע או צדיק כמו שאמר ר' חנינא שהכל בידי שמים חוקמיראת שמים כמו שכתוב מה ה' שואל ממך כי אם ליראה, ור' יוחנן למד גם לענין משמש ביום כי לא כתוב גבר הורה אלא הורה גבר ללמד שרק הלילה ניתן להריון ולא הימים, ור' יוחנן למד מהפסוק בזה דרכיו ימות

שנטמא כולו ע"י שהעבירו מעל אויר התנור שהתורה העידה שכלי חרס **עמוד ב** מטמא את כל מה שבתוכו אפילו הוא מלא חרדל שאינו נוגע בדפנות הכלי.

משנה משלו חכמים באשה שיש לה כחדר ופרוזדור ועלייה, דם החדר טמא ודם העליה טהור ואם נמצא דם בפרוזדור הוא מטמא מספק שחזקתו שהדם בא מהמקור. **גמרא** רמי בר שמואל ורב יצחק בר רב יהודה שנו את מסכת נדה אצל רב הונא ורבה בר רב הונא שמע אותם אומרים שהחדר מבפנים והפרוזדור מבחוץ והעלייה בנויה על שניהם ויש לול פתוח בין העלייה לפרוזדור, ואם נמצא דם מהלול ולפנים ספיקו טמא ומהלול ולחוץ ספיקו טהור, ושאל רבה את אביו שאמרת לנו ספיקו טמא ובמשנה שנינו שחזקתו מהמקור והיינו טומאת ודאי, אמר לו רב הונא כך אמרתי שאם נמצא דם מהלול ולפנים היא טמאה ודאי ואם נמצא מהלול ולחוץ היא טמאה מספק, ומקשה אביי מה החילוק שמהלול ולחוץ ספיקו טמא שמה היא התכופפה והגיע דם מהחדר א"כ יש לומר גם מהלול ולפנים שהוא לא טומאת ודאי שמה היא התהפכה והגיע הדם מהעלייה, אלא אומר אביי שאכן אם חוששים לעולם זה ספק אך אם הולכים אחרי חזקה בנמצא מהלול ולפנים היא ודאי טמאה ומהלול ולחוץ היא ודאי טהורה.

ר' חייא שנה שאם נמצא דם בפרוזדור חייבים עליו משום ביאת מקדש ושורפים עליו תרומה ורב קטינא אומר שלא חייבים עליו משום ביאת מקדש ולא שורפים עליו תרומה, ולפי הצד שאביי אמר שהכל ספק זה כדברי רב קטינא ולא כר' חייא ולפי הצד שאמר אביי שמהלול ולפנים טמא זה כדברי ר' חייא ולא כר' קטינא,

דף יח ולרב הונא אין מחלוקת בין ר' חייא לרב קטינא ור' חייא דיבר מהלול ולפנים שחייבים עליו שזה ודאי, ורב קטינא דיבר מהלול ולחוץ שזה ספק, אך לרמי בר שמואל ורב יצחק בר רב יהודה שמהלול ולחוץ ספיקו טהור ומהלול ולפנים ספיקו טמא א"כ הם חולקים על ר' חייא שאמר שמהלול ולפנים הוא ודאי, ויש לומר שלדעתם רק אם נמצא בגג פרוזדור זה ספק ור' חייא דיבר כשהדם נמצא בקרקע פרוזדור ואז זה ודאי טומאה.

ר' יוחנן אומר שבג' מקומות חכמים הלכו אחרי הרוב והם כודאי: מקור שליה וחתיכה, לגבי מקור הוא כנ"ל שנמצא דם בפרוזדור, לגבי שליה כמו ששנינו שאם היתה שליה בבית הוא טמא לא שהשליה היא ולד אלא שאין שליה בלי שיוצא עמה ולד, ור"ש אומר שהולד נימוק קודם שיצא והוא התבטל ברוב הדם, לגבי חתיכה שנינו שאם הפילה יד חתוכה או רגל חתיכה היא טמאה לידה ולא חוששים שזה הגיע מגוף אטום, ויש להקשות הרי יש עוד מקומות שעשו אותם כודאי ששנינו שאם בט' חנויות מכרו בשר שחוטה ובחנות נוספת מכרו בשר נבילה והוא קנה באחת מהן ואינו יודע באיזו חנות הוא קנה אסור מספק ואם נמצא בשר בחוץ הולכים אחרי הרוב, ויש לומר שר' יוחנן דיבר על טומאה ולא על איסור, אך יש להקשות ששנינו שאם היו ט' צפרדעים וביניהם שרץ אחד ונגע באחת מהן ואינו יודע במי נגע ברה"י ספיקו טמא וברה"י ספיקו טהור, ואם נמצא בקרקע מופרש מכולם הולכים אחרי הרוב, ויש לומר שר' יוחנן מדבר בטומאה של אשה ולא בשאר טומאות, אך לכאורה יש מקרה נוסף כמו שאמר ריב"ל שאם אשה עברה בנהר והפילה ולא יודעים אם הוא היה ולד **עמוד ב** היא מביאה קרבן והוא נאכל שהולכים אחרי רוב נשים שילודות ולד גמור, ויש לומר שר' יוחנן דיבר על משניות או ברייתות ולא על שמועות של אמוראים, ויש להקשות שרבין בא מא"י ואמר שר' יוסי בר' חנינא הקשה מהמשנה של טועה ואינו יודע מה הקושיא ולכאורה כוונתו היא שיש ראייה משם שחששו לספק טומאה ולפ"י כשאמר ר' יוחנן בג' מקומות כוונתו למעט רוב שיש עמו חזקה שלא שורפים עליו תרומה, אך קשה שר' יוחנן כבר אמר את זה על המשנה ששנינו שאם נמצא תינוק בצד העיסה ויש בידו בצק ר"ל מטרה וחכמים מטמאים כיון של התינוק לטפה, וביאר שר"מ סובר שאמנם רוב התינוקות מטפחים אך יש מיעוט שאינם מטפחים ולעיסה יש חזקת טהרה וסומכים את המיעוט לחזקה ויש ריעותא לרוב, וחכמים סוברים שהמיעוט הוא כמי שאינו וכשיש רוב וחזקה הולכים אחר הרוב, ור"ל אמר על כך בשם ר' אושעיא שעל חזקה זו שורפים תרומה, ור' יוחנן אומר שלא שורפים על כך תרומה, אלא מה שאמר ר' יוחנן שבג' דברים הלכו אחר הרוב הוא בא למעט את מה ששנינו שמי שהפילה חתיכה אם יש עמה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה ור' יהודה סובר שהיא טמאה גם כשאין עמה דם ורב יהודה אמר בשם שמואל שר' יהודה דיבר בחתיכה של ד' מיני דמים אבל בשאר מיני דמים היא טהורה ור' יוחנן אמר שבד' מיני דמים היא טמאה לכו"ע ובשאר מיני דמים היא טהורה לכו"ע ונחלקו בהפילה

דף יט ואינה יודעת מה היא הפילה שלר' יהודה הולכים אחר רוב חתיכות שהם של ד' מיני דמים וחכמים סוברים שלא הולכים אחר רוב חתיכות ור' יוחנן אמר שרק בג' מקומות הלכו אחר רוב למעט את דברי ר' יהודה.

משנה ה' מיני דמים טמאים באשה: אדם שחור וכקרן כרכום וכמימי אדמה וכמזוג, ור"ש הוסיפו גם מי תלתן וכמימי בשר צלי, ור"ה

טיהרו בהם, ועקביא בן מהללאל טימא גם דם ירוק ולחכמים הוא טהור, ור"מ אמר שאם הוא לא מטמא משום כתם הוא מטמא משום משקה ור' יוסי אומר לא ככתם ולא כמשקה, דם אדום הוא כדם המכה שחור כמו חרת עמוק מזה טמא ואם דהה מזה טהור, כקרן כרכום הוא כמו הברור שבו וכמימי אדמה כמו האדמה של בקעת בית כרם שהציף עליה מים ומזוג הוא בשני חלקי מים ואחד יין מיין השרוני. גמרא המקור לכך שלא כל הדמים טמאים באשה ויש דם שהוא טהור אמר ר' חמא בר יוסף בשם רב אושעיא שנאמר בפסוק כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דם טהור לדם טמא, ואין לומר שגם בין נגע לנגע נפרש בין נגע טהור לנגע טמא שאין נגע טהור, ואין לומר שבכולו הפך לבן זה נגע כי זה לא נקרא נגע אלא בואה, אלא יש לפרש בין נגע אדם לנגעי בתים ובגדים ששם כולם טמאים א"כ גם בין דם לדם הכוונה בין דם נדה לדם זיבה וכולם טמאים, אך יש לומר שבין נגע אדם לנגעי בתים ובגדים חלקו ר' יהושע ורבנן שבבשרת שקדמה לשער לבן היא טמאה ואם השער לבן קדם לבשרת היא טהורה ואם יש ספק מה קדם טמא ור' יהושע אמר כיהה וביאר רבה שכיהה וטהור, ובנגעי בתים זה כמו המחלוקת של ר"א בן ר"ש ורבנן, ששנינו שלר"א בן ר"ש לעולם הבית אינו טמא בנגע עד שיראה נגע כשני גריסים על שני אבנים בשני כתלים בקרן זוית שארכו כשני גריסים ורחבו כגריס, ור"א בן ר"ש למד ממה שכתוב בפסוק קיר וכתוב קירות וקרן זוית זה קיר שהוא כשני קירות, ובנגע בגדים זה כמו שחלקו ר' יונתן בן אבטולמוס ורבנן, ששנינו שר' יוחנן בן אבטולמוס אמר מנין שאם פרח הנגע בכולו טהור גם בבגדים, שנאמר קרחת וגבחת בבגדים וכאדם וכמו שבאדם פרח בכולו טהור כך בבגדים פרח בכולו טהור, וא"כ אם אין גם טהור במה יש חילוק בין דם לדם, והמקור לכך שרק ה' מיני דמים טמאים אמר ר' אבהו שכתוב בפסוק ויראו מואב את המים אדומים כדם א"כ דם הוא אדום ואין לומר שרק אדום ולא גוון אחר שכתוב בפסוק דמיה שני פעמים א"כ יש ד' מיני דמים ואמנם שנינו במשנה ה' מיני דמים טמאים ביאר ר' חנינא שהדם שחור הוא אדום אלא שהוא לקה וכן שנינו שחור כחרת עמוק מכאן טמא ודהה ממנו אפילו ככחול הוא טהור ושחור זה לא היה שחור מתחלתו אלא הוא השחיר ממתי שהוא נעקר ומשל לדם מכה שמשחיר אחר שנעקר.

ב"ש הוסיפו כמי תלתן, יש להקשות שמהפסוק למדו רק ד' מיני דמים ויש לומר שב"ש לא למדו מהפסוק ועוד יש לומר שהם אמנם למדו מהפסוק אך כמו ששחור הוא אדום שלקה כך כמי תלתן וכמימי בשר צלי זה אדום שלקה.

ב"ה טהרו כמה שטמאו ב"ש לכאורה זה כדברי ת"ק, ויש לומר שת"ק ור"ה יחלקו **עמוד ב** שלת"ק רק ה' מיני דמים טמאים והשאר תלויים מספק, ולב"ה שאר מיני דמים טהורים לגמרי.

עקביא שטימא בירוק לא למד מדמיה דמיה שרק ד' מיני דמים טמאים, או שאמנם הוא למד רק ד' מיני דמים אך ירוק הוא גם בכלל אדום שלקה.

חכמים טיהרו בדם ירוק לכאורה זה כדברי ת"ק, יש לומר שנחלקו שלת"ק בירוק תולים ולחכמים טהור לגמרי.

ר' יוחנן אומר שר"מ ירד לדעתו של עקביא וטימא בירוק והוא אמר לדברי רבנן שאמנם הם לא טימאו בכתם ירוק אך היא טמא בדם ירוק שיוצא מגופה, אך קשה מדוע הוא אמר תמא משום משקה ולא משום רואה, ויש לבאר שר"מ אמר שאמנם כשהיא ראתה מתחלה דם ירוק היא לא טמאתם אך אם היא ראתה מתחילה דם אדום ואח"כ דם ירוק היא טמא בו כדין משקה וב זובה, ורבנן סוברים שטמא רק מה שהוא כמו רוק שמתאסף ויוצא וכך כל מה שמתאסף ויוצא ודם ירוק אינו מתאסף ויוצא, אך לפ"י רבנן ענו לר"מ כראוי, ויש לומר שר"מ יסבור שהוא יהיה כמשקה להכשיר זרעים ורבנן סוברים שצריך דוקא כדם חללים ודם ירוק אינו כדם חללים, אך לפ"י רבנן ענו לר"מ כראוי, ויש לפרש שר"מ טען שהם ילמדו בגזירה שוה שכתוב שלחך פרס רימונים וכתוב

שולח מים על פני חוצות, ורבנן אמרו שאמנם אדם יכול ללמוד ק"ו מעצמו אך אין לדרוש גזירה שוה מעצמו.

ר' יוסי אמר שירוק לא מטמא לא כמשקה ולא כדם, לכאורה זה כדברי ת"ק, יש לומר שהמשנה באה לומר שת"ק זה כשיטת ר' יוסי שכל האומר דבר בשם אומר מביא גאולה לעולם.

המשנה אומרת שאדום הוא כדם המכה וביאר רב יהודה בשם שמואל שזה כשור שחוט, והוא לא אמר כדם שחטישה שא"כ היינו אומרים ככל הדם שיוצא מהשחטישה לכן פירש שמואל כדם שור שחוט והיינו כתחלת ההכאה של הסכין, ועולא אמר כדם ציפור חיה והסתפקו בדבריו אם הוא בא למעט שחוט או למעט כחוש ונשאר בתיקו, וזעירי ביאר בשם ר' חנינא שהוא כמו דם מאכולת שבראש, ויש להקשות ששנינו שאם הרגה מאכולת תולה בה את כתמה ומשמע אפילו בשל כל הגוף ויש לפרש במאכולת של ראש, אמי ורדינאה ביאר בשם ר' אבהו שהוא כדם אצבע קטנה של יד שנגפה והתרפאה ונגפה שוב ולא של כל אדם אלא של בחור שלא נשא אשה ורק עד שהוא בן עשרים,

ויש להקשות ששנינו לגבי כתמים שהיא תולה בבנה ובבעלה ואמנם ניתן לפרש בנה שלא נשא אך איך יתכן שבעלה לא נשא ומבאר ר"נ בר יצחק שמדובר שהיא נכנסה לחופה אך לא נבעלה, ור"נ מפרש שהדם הוא כדם הקזה ויש להקשות ששנינו שר"מ תלה דם בקילור דף כ אפילו שאינו אדום מאד, ורבי תלה בשרף של שקמה ומשמע שהתירו גם אדום, יש לומר שהתירו רק כשאר דמים.

אמימר מר זוטרא ורב אשי יטבר לפני האומן וכשהאומן לקח מאמימר בקרן הראשונה ראוה אמימר ואמר שמה ששנינו אדום זה כגון הזה וכשלקח ממנו בקרן נוספת אמר להם שזה השתנה מהאדום ששנינו, אמר רב אשי שאני יכול להכיר בין זה לזה איני יכול לראות דמים.

רבה בר רב הונא אומר ששחור כחרת שאמרו מדובר כדיו וכן שנינו שחור כחרת ושחור שאמרו הוא דיו ולא שנו דיו לבד שא"כ היינו מבינים שהכוונה אפילו לקלישות הדיו קמ"ל כמו מה ששחור יותר, והסתפקו אם מדובר בלח או ביבש ויש להוכיח מרב אמי שביקע חתיכות דיו יבש ובדק בה.

רב יהודה אמר בשם שמואל שכשעוה שחורה כדיו וכענב טמאה ועל זה שנינו עמוק מכאן טמאה, ר"א אמר כזית כזפת וכעורב טהור ועל זה שנו דיהה מכאן טהור, ועולא אמר שטהור כמו הלבוש השחור של סיואה, וכשהגיע עולא לפומבדיתא הוא ראה ישמעאלי שלובש לבוש שחור ואמר לתלמידיו ששנינו שחור כמו זה ומרטו מבגדו מעט ומעט ושלמו לו ד' מאות זוז, ור' יוחנן אמר ששחור זה כמו הבגדים של הבלנים שבאו ממדינת הים ומשמע שהם שחורים, ויש להקשות שר' ינאי אמר לבניו שלא יקברוהו בכלים שחורים שלא יראה בעת שיזכה לגן עדן כאבל בין חתנים ולא בכלים לבנים שלא יראה כחתן בין האבלים אלא כמו הכלים של הבלנים שבאו ממדינת הים, א"כ משמע שהם לא שחורים ויש לפרש שבגדי הבלנים הם אדומים אך המפות והסדינים שלהם הם שחורים.

רב יהודה אמר בשם שמואל שבכל הדמים בודקים במטלית לבנה ורב יצחק בר אבדימי אמר שבודקים שחור על גבי אדום, ואמר ר' ירמיה מדפתי שאין מחלוקת ביניהם אלא שמואל דיבר בשאר דמים ורב יצחק דיבר על דם שחור שהוא נבדק על גבי אדום, ורב אשי מקשה א"כ שמואל צריך לומר חוץ משחור ורב אשי אומר שהם נחלקו רק בשחור שלרב יצחק הוא נבדק על אדום.

עולא אומר שבכל הדמים טמא בעמוק וטהור בדיהה והמשנה שנתה את זה בשחור שלא נאמר שכיון שאמר ר' חנינא שהשחור הוא אדום שלקה א"כ נטמא אותו גם בדיהה, קמ"ל שאינו טמא בדיהה, ור' אמי בר אבא אומר שבכולם גם דיהה טמא חוץ משחור והשיעור של רבנן מועיל למעט דיהה של דיהה, וללישנא בתרא רמי בר אבא אומר שבכולם עמוק טהור וגם דיהה טהור חוץ משחור ולזה מועיל השיעור של חכמים, ובר קפרא אומר שבכולם עמוק טמא ודיהה טהור חוץ ממוזג שעמוק מכך טהור ודיהה מכך טהור, ועשו כך לבר קפרא שהעמיק לו והוא טיהר והדהו לו והוא טיהר אמר ר' חנינא כמה גדול האדם שעשה כשמועו.

שנו בבבביתא על קרן כרכום שהוא לח ולא יבש בבביתא אחת שנו כעלה התחתון ולא כעליון ובבביתא אחרת שנו כעליון ולא כתחתון ובבביתא נוספת שנו כעליון וכ"ש כתחתון ובבביתא נוספת שנו כתחתון וכ"ש כעליון, וביאר אבבי שיש ג' שורות וג' עלין בכל אחד ואחוז בידך שעל השורה האמצעית נאמר שהיא טובה מכולם והעלה האמצעית שבה הוא משוכח מכולם לבדוק בו ושורה זו היא עליונה ותחתונה מהאחרות, וכשבאו לפני ר' אבהו הוא אמר שבודקים בהם רק כשהם מחוברות ולא אחר שנתלשו.

שנו בבבביתא על כמימי אדמה שלר"מ מביא אדמה שמה מבקעת בית כרם ומציץ עליה מים ולר"ע מבקעת יודפת, ור' יוסי אומר מבקעת סכני ור"ש אומר שיכול להביא מבקעת גינוסר וכיוצא בה, ובבביתא נוספת שנו שמציץ מים כקליפת השום על האדמה מבקעת בית כרם ואין שיעור למים כי אין שיעור לעפר ולא בודקים אותם צלולים אלא עכורים ואם צללו המים חוזר ועוכרן ולא עוכרן ביד אלא בכלי, והסתפקו מה הכוונה שלא ביד אם הכוונה שלא יקח בידו ויעכיר אותם אך יכול לעוכרן בידו בתוך הכלי או שלעולם לא יעבור ביד כלל אלא ע"י כלי, ויש להוכיח מדברי הבבביתא שאינו בודקן אלא בכוס, ועדיין יש להסתפק שאמנם הבדיקה היא בכוס אך ע"י מה הוא עוכרן ונשאר בתיקו, וכשבאו לפני רבה בר אבבה הוא אמר שבודק מבקעת רב במקומה בלא כשהיא במקום אחר, ר' חנינא היה מבקע מעט אדמה ובדוק בה בלי מים, ור' ישמעאל בן ר' יוסי קילל על הבדוק בכך באסכרה, **עמוד ב** שרק ר' חנינא יכול לבדוק כך מתוך חכמתו אך אדם אחר אינו יכול לבדוק כך, ור' יוחנן אמר שחכמתו של ר' חנינא גרמה לו לא לראות דם שמה שאני מטמא הוא מטהר ומה שאני מטהר הוא מטמא, ור"א אמר שענותותו של ר' חנינא גרמה לו לראות דם שאם הוא שהיה ענותו הכניס עצמו לספק זה אני לא אכניס עצמי? ר' זירא אמר שטבעה של בבל גרמה לו לא לראות דם שאמרתו לעצמי אם איני יודע שטבעה איך אכיר בדמה ומשמע שזה תלוי בטבע ויש להקשות

שרבה הכיר בטבע ולא הכיר בדם, ויש לומר שר' זירא אמר שזה ק"ו שאם רבה שמכיר בטבעה לא ראה דם אני שאיני מכיר בטבעה ודאי לא אראה.

עולא הגיע לפומבדיתא והביאו לו דם לראות והוא לא רצה לראות והוא אמר שאם ר"א שהוא אדון א"י לא ראה דם במקומו של רב יהודה, אני אראה? ור"א נקרא כך שאשה אחת הגיעה לר"א להראות דם ור' אמי ישב לפניו ור"א הריח את הדם ואמר שהוא דם חמור אחר שיצאה מלפני ר"א שאל אותה ר' אמי מה היה והיא אמרה שבעלה היה בדרך והיא חמדה אותו וקרה עליו ר' אמי סוד ה' ליראיו.

איפרא הורמיז אמו של שבור המלך שלחה דם לפני רבא ורב עובדיה ישב לפניו והוא הריח בו ואמר רבא שהוא דם חמור, אמרה איפרא לבנה ראה את חכמת היהודים אמר לה אולי רבא ענה לך כמו סומא בארובה, והיא שלחה לרבא ס' מיני דמים וענה לה על כולם חוץ מאחד והיה לו סייעתא דשמיא והוא שלח לה מתנה מסרק שהורג כינים אמרה איפרא שהיהודים יושבים בחדרי הלב.

רב יהודה אמר שמתחילה הוא היה רואה דם אך כשאמו של בני יצחק אמרה שאינה שולחת לפני חכמים את הטיפה הראשונה מחמת שהיא מזהמת איני רואה דם אך בין טומאה לטהרה אני רואה.

ילתא אשת ר"נ שלחה מראה דם לפני רבה בר בר חנה והוא טימא לה ואח"כ היא הביאה לפני רב יצחק בר רב יהודה והוא טיהר לה, אך קשה איך הוא טיהר הרי שנינו שחכם שטימא אין חבירו ושאי טיהר ואם חכם אסר חבירו לא רשאי להתייר, ויש לומר שאכן רב יצחק טימא לה והיא אמרה לו שתמיד רבה מתיר לה מראה כזה אלא שעכשיו הוא חש בעיניו לכן הוא טיהר לה, ויש להקשות וכי אשה נאמנת על כך ויש לומר שהיא נאמנת כמו ששנינו שאשה נאמנת לומר כזה ראיתי ואבדתי, והסתפקו אם היא נאמנת לומר כזה טיהר לי פלוני החכם ואין להוכיח ממה שהיא נאמנת לומר כזה ראיתי ואבדתי כי עכשיו הדם לא אצלה, ויש להביא ראיה מהמעשה הנ"ל בילתא שרבה טימא לה ורב יצחק טיהר לה וביארו שהיא אמרה לו שתמיד רבה מטהר לה כזה ורק עכשיו הוא חש בעיניו א"כ רואים שאשה נאמנת על מראה שהעידו לה שהוא טהור, ויש לדחות שרב יצחק סמך על תלמודו.

רבי ראה דם בלילה והוא טימא אותו ואח"כ ראה ביום וטיהר אותו ואח"כ הוא המתין שעה אחת וטימא אותו, אמר רבי אוי לי שמא טעיתי ולכאורה הוא ודאי טעה כמו ששנינו שחכם לא יאמר אילו היה לח היה ודאי טמא אלא אין לדיין אלא מה שענינו רואות, ויש לומר שבתחילה רבי החזיק את הדם לטמא ובבוקר הוא ראה שיש בו שינוי ורבי חשב שבלילה הוא לא ראה טוב ואח"כ כשהדם השתנה שוב הוא הבין שזה דם טמא אלא שמראה האדומות שלו עובר והולך, רבי היה בודק בלילה לאור הנר ור' ישמעאל בן ר' יוסי בדק ביום המעונן בין העמודים ור' אמי בר שמואל אמר שאת הכל בודקים בין חמה לצל, ור"נ אמר בשם רבה בר אבבה שבודק בחמה ובצל ידו.

דף כא יין שרוני מוזג הוא כיון כרמלי חי ולא מוזג חדש ולא ישן, ורב יצחק בר אבדימי אמר שבודקים את כולם בכוס של טבריה מזוככות פשוטה, ומבאר אבבי שבכל העולם כלי של לוג עושים אותו ממנה וכלי של ב' לוגין עושים משני מנים אך כוס טבריה פשוט גם כלי של ב' לוגים עושים ממנה וכשהזוככות קלושה יותר רואים בה יותר טוב.

פרק המפלת

משנה מי שהפילה חתיכה אם יש עמה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה, ור' יהודה אומר שהיא טמאה גם בלי דם, אם הפילה כמין קליפה או שערה או כמים עפר או יבחושים אדומים היא תטיל למים אם הם נימוחו היא טמאה ואם לא היא טהורה, אם הפילה כמין דגים או חגבים שקצים ורמשים אם יש עמהם דם היא טמאה ואם לא היא טהורה, לר"מ אם הפילה כמין בהמה חיה ועוף.

בין שטמאים בין שטהורים אם זה זכר היא תשב לזכר אם היא נקבה היא תשב לנקבה ואם לא ידוע מה הוא היא תשב לזכר ולנקבה ולחכמים, הפילה בלי צורת אדם אינו ולד לטמא אותה. **גמרא** רב יהודה אומר בשם שמואל שר' יהודה טימא רק בד' מיני דמים אך בשל שאר מיני דמים היא טהורה, ולר' יוחנן בד' מיני דמים לכו"ע היא טמאה ובשל שאר מיני דמים לכו"ע היא טהורה, ונחלקו בהפילה ואינה יודעת מה היא הפילה שלר' יהודה הולכים אחר רוב חתיכות שהם מד' מיני דמים, ולרבנן לא אומרים שרוב החתיכות הם של ד' מיני דמים, ויש להקשות שכשהגיע רב אושעיא מנהרדעא הוא הביא בביתא המפלת חתיכה אדומה שחורה ירוקה ולבנה אם יש עמה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה ור' יהודה אומר שהיא טמאה גם בלי דם, וקשה לדברי שמואל שאמר שר' יהודה טימא רק בד' מיני דמים וכאן כתוב ירוקה ולבנה ור' יהודה חלק, ואין לומר שר' יהודה חלק רק על אדומה ושחורה ולא על ירוקה ולבנה שא"כ קשה לפי מי שנו ירוקה ולבנה הרי לרבנן גם באדומה ושחורה היא טהורה אלא זה לר' יהודה והוא חלק גם על ירוקה ולבנה שאינם מד' מיני דמים, ולר' יוחנן שאמר שבד' מיני דמים לכו"ע טמא הרי כאן שנו גם אדומה ושחורה ורבנן טיהרו, ואין לומר שרבנן טיהרו רק בירוקה ולבנה שא"כ לדעת מי נאמר אדומה ושחורה הרי לר' יהודה פשוט שטמא שהרי הוא טימא גם

בירוקה ולבנה אלא זה לרבנן ובכ"ז הם חולקים באדומה ושחורה, ור"נ בר יצחק מבאר שהם נחלקו האם יתכן שיפתח הקבר ללידה בלי דם כמו שחלקו התנאים בבכרייתא שאם אשה קשתה קודם לידה וראתה דם בקושי וביום הג' היא הפילה ואינה יודעת מה היא הפילה **עמוד ב** זה ספק לידה ספק זיבה והיא מביאה קרבן והוא אינו נאכל שהיא לא ראתה דם בהפלה, אך ר' יהושע סובר שהיא טמאה בודאי כיון שאי אפשר שיפתח הקבר בלי דם וא"כ זה זיבה.

ללישנא בתרא רב יהודה אמר בשם שמואל שר' יהודה טימא רק בחתיכה של ד' מיני דמים אך של שאר מינים היא טהורה והקשו מהבכרייתא שהביא רב הושעיא מנהרדעא שאם הפילה חתיכה אדומה שחורה ירוקה ולבנה אם יש עמה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה ולר' יהודה היא טמאה גם בלי דם ורואים שר' יהודה חלק גם בירוקה ולבנה, ואין לומר שר' יהודה חלק רק באדומה ושחורה ולא בירוקה ולבנה שא"כ מי שנה ירוקה ולבנה הרי רבנן טיהרו גם באדומה ושחורה אלא זה לר' יהודה והוא חלק גם בירוקה ולבנה, אלא אמר ר' יוחנן שהם נחלקו אם יתכן שיהיה פתיחת הקבר בלי דם וכמו שחלקו התנאים בקשתה ב' ימים והפילה ביום הג' ואינה יודעת מה, זה ספק לידה או זיבה והיא מביאה קרבן שאינו נאכל ולר' יהושע הקרבן נאכל כי אי אפשר שיפתח הקבר בלי דם וא"כ היא זבה.

שנו בבכרייתא שסומכוס אמר בשם ר"מ וכן אמר ר"ש בן מנסיא שאם הפילה חתיכה קורעים אתה אם יש בתוכה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה וזה כרבנן אך הוא מחמיר מעט יותר מהם שלרבנן יתכן שיהיה פתיחת הקבר בלי דם והם סוברים שטמאה רק בדם שיצא עמה ולא כשהוא בתוך החתיכה, ואילו לסומכוס גם כשהדם רק בתוכה היא טמאה, ושנו בבכרייתא נוספת שלר' אחא אם הפילה חתיכה קורע אותה אם תוכה מאדים האשה טמאה ואם לא היא טהורה וזה כדברי סומכוס והוא מחמיר מעט יותר שגם מראה אדום טמאה, ובכרייתא נוספת שנו שלר' בנימין אם הפילה חתיכה קורע אותה אם יש בו עצם אמו טמאה לידה ואמר רב חסדא שזה גם בחתיכה לבנה, וכן זוג תנאים מחדייב הביאו ברייתא שאם הפילה חתיכה לבנה אם יש בה עצם אמו טמאה לידה, ור' יוחנן אמר בשם רשב"י שאם הפילה חתיכה קורע אותה אם יש בה דם אגור אמו טמאה לידה ואם לא היא טהורה וזה כדברי סומכוס והוא מקיל משאר התנאים לדעיל.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא מה הדין כשראתה את הדם בשפופרת האם אמרה התורה בבשרה ולא בשפופרת או שמבשרה למדו רק שהיא מטמאה בפנים כמו בחוץ, ור' זירא אמר לו שהתורה מעטה בבשרה ולא בשפופרת שאין ללמוד מבשרה רק ללמד שהיא מטמאה בפנים שא"כ מספיק לכתוב בשרה וכתוב בבשרה ללמוד שני דברים, אך קשה שרשב"י טימא גם בדם אגור בחתיכה, ויש לומר שדרכה של אשה לראות דם בחתיכה אך אין דרכה לראות בשפופרת, ולכאורה שחלקו תנאים בשפופרת ששנינו שאם הפילה חתיכה אם היא מלאה דם היא טמאה ואם לא היא טהורה ור"א אמר בבשרה ולא בשפיר ובחתיכה ולכאורה זה כדברי ת"ק, ויש לומר שר"א בא לפרש שמפלת חתיכה טמאה רק ביש בה דם כמו שנאמר בבשרה ולחכמים אומרים שזה לא דם נדה אלא דם חתיכה ולכאורה גם ת"ק טיהר, אלא יש לומר שהם חלקו כשיש שורות של ביקועים מבחוץ ונחלקו שת"ק סבר בבשרה ולא בשפיר ובחתיכה וכן בשפופרת טהורה ודוקא בחלקה אך כשיש בה ביקועים היא טמאה שזה נכלל ב'ובשרה' ורבנן אומרים שגם כשיש ביקועים זה לא דם נדה אלא דם חתיכה ומשמע שדם נדה שבחתיכה טמא וכן הדין בשפופרת, ואביי דוחה שבשפופרת לכו"ע היא טהורה,

דף כב ונחלקו בחתיכה שלת"ק דרכה של אשה לראות דם בחתיכה ולכן היא טמאה כשיש ביקועים ולחכמים אין דרכה לראות דם בחתיכה ולכן היא טהורה, ולר"ב לכו"ע אין דרכה של אשה לראות דם בחתיכה אלא נחלקו באופן שהאשה טהורה אם המקור מקומו טמא שלר"א אמנם האשה טהורה אך הדם טמא שהוא הגיע מהמקור וחכמים סוברים שהאשה טהורה והמקור מקומו טהור.

רבה שאל את רב הונא במי שראה קרי בקיסם האם נלמד מהפסוק 'אשר תצא ממנו' ממנו ממש ולא בקיסם או שלמדו מזה שהטומאה תצא לחוץ ואפילו ע"י קיסם, אמר לו רב הונא שיש ללמוד שאפילו הוא לא נטמא עד שיראה כשיעור חתימת פי האמה א"כ הטומאה היא כדין נגיעה ולא מצד ראייה אך קשה א"כ קרי לא יסתור בזיבה שהרי הוא מטמא מחמת נגיעה ולא מחמת ראייה והרי שנינו זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכמו שזיבה סותרת כך ש"ז סותר, אמר רב הונא שזיבה סותרת כי אי אפשר שתצא טיפת זרע בלי צחצוחי זיבה אך לפ"ז ש"ז יסתור את הספירה של ז' ימים מצד הזיבה שבו והרי שנינו ואשר תצא ממנו שכמו שזיבה סותרת כך ש"ז סותר ואין לומר שהוא יסתור את כל הז' ימים כי כתוב לטמאה בה ולמדו שהסתירה היא רק יום אחד, אמר רב הונא שזה גזירת הכתוב שרק זיבה גמורה בלי ש"ז סותרת את הז' ימים אך הצחצוחי זיבה שבש"ז לא סותרים אלא יום אחד.

ר' יוסי בר' חנינא שאל את ר"א אם דם יבש מטמא אותה שהרי נאמר כי יזוב זוב דמה וא"כ מטמא רק לח ולא יבש או שהדרך הוא שהדם יזוב אך הוא מטמא גם ביבש בלי שהוא זב, אמר לו ר"א ששנינו להדיא דם הנדה ובשר המת מטמאים לחים ויבשים אמר לו ר' יוסי לא שאלתי על לח שהתיבש אלא הספק הוא כשהדם יצא מתחילה כשהוא יבש, אמר לו ר"א שגם את זה שנינו שאם הפילה דבר כמו קליפה או כמין שערה או כמין עפר או כמין יבחושים אדומים היא תטיל למים **עמוד ב** אם נימוחו היא טמאה אך קשה שבהפילה נטמא גם בלא נימוחו, ומבאר רבה שאם לא נימוחו זה בריה בפני עצמה, אך קשה וכי יתכן מקרה כזה, ויש לומר שאכן קרה מקרה כמו ששנינו שר"א בן ר' צדוק אמר שאביו העלה שני מעשים מטבעון ליבנה, שאשה אחת הפילה כמין קליפות אדומות ושאלו אבא והוא אמר לשאול את הרופאים והם אמרו שיש לה מכה במעיה שמתוך כך היא מפילה כמין קליפות ואמר ר' צדוק שהיא תטיל למים ואם נימוחו היא טמאה, והיה מעשה נוסף שאשה הפילה כשערות אדומות והיא שאלה את ר' צדוק והוא אמר לשאול את החכמים והם שאלו את הרופאים והם אמרו שיש לה שומא במעיה שזה גורם לה להפיל כשערות אדומות ואמרו שהיא תטיל למים ואם נימוחו היא טמאה ואמר ר"ל שיבדקו במים פושרים, וכן שנינו תטיל למים ופושרים, ורשב"ג אמר שהיא תמעך אותו ברוק שעל גבי הצפורן ואמר רבינא שהם נחלקו אם הוא יוצא במיעוץ ע"י הדחק שלת"ק רק בנימוח מאיליו הוא דם ולרשב"ג גם ע"י מיעוץ הוא דם, לענין שרץ ונבלה שנינו ששרייתם היא פושרים מעת לעת, ויש להסתפק לגבי דם נדה האם רק שם שהם קשים צריך מעת לעת אך בדם מספיק גם קודם מעת לעת או שאין חילוק, ונשאר בתיקו.

יש להקשות מדוע ר' יהודה לא חלק גם בסיפא במפלת כמין דגים, אמר ר"ל שאכן זה תלוי במחלוקתם וזה רק לרבנן ור' יוחנן אמר שבוזה ר' יהודה יודה שרק לגבי חתיכה יתכן שזה דם שקרש אך זה לא יקרא בריה ממש, ויש להקשות לפי הצד לעיל שר' יוחנן אמר שנחלקו אם יתכן שהקבר יפתח בלי דם א"כ נאמר שר' יהודה יחלוק גם בסיפא, ויש לומר שלפי הלשון הזו ר' יוחנן ור"ל אמרו שזה רק לפי רבנן.

רב יהודה אומר בשם שמואל שטעמו של ר"מ שגם המפלת בהמה היא טמאה שנאמר בה יצירה כאדם, אך קשה שא"כ גם המפלת דמות תנין תהיה טמאה לידה שהרי נאמר ויברא אלוקים את התנינים הגדולים, ויש לומר שלומדים יצירה מיצירה ולא בריאה מיצירה, אך קשה לפי התנא ששנה אצל ר' ישמעאל שלומדים גזירה שוה ושב הכהן מובא הכהן שגם בביאה שניה בנגעי בתים יחלוץ ויקצה ויטוח, ועוד שניתן ללמוד בריאה מבריאה שכתוב ויברא אלוקים את האדם בצלמו, ויש לומר שכתוב ויברא לגוף הענין ורק ויצר מיותר ללמוד גזירה שוה, ואין לומר שיצירה הוא לגופו וויברא פנוי לגזירה שוה שרק ויצר הוא פנוי מב' צדדים באדם ובהמה אך ויברא לא פנוי מב' צדדים שגם אם הוא פנוי באדם הוא לא פנוי בתנינים, ואין לפרש שלגבי בהמה ויצר מופנה כיון שכתוב ויעש אלוקים את חית הארץ ואח"כ כתוב ויצר ה' אלוקים מן האדמה כל חית השדה, שלפ"ז גם בתנינים ויברא פנוי שהרי כבר כתוב ואת כל רמש האדמה וזה כולל תנינים ואח"כ נאמר ויברא אלוקים את התנינים, ויש לומר שרמש נאמר רק על היבשה, והנ"מ בין מופנה מצד אחד למופנה מב' צדדים הוא כדברי רב יהודה בשם שמואל בשם ר' ישמעאל שכל גזירה שוה שאינה פנויה לא לומדים ממנה, ובמופנה מצד אחד לר' ישמעאל למדים ומשייבים ולחכמים לומדים ולא משייבים ובמופנה מב' צדדים לכו"ע לומדים ולא משייבים ולר' ישמעאל החילוק בין מופנה מצד אחד למופנה מב' צדדים שאם יש מופנה מצד אחד ומופנה מב' צדדים מעדיפים את מה שהוא מופנה מב' צדדים.